

Brüssel, 30. juuni 2023
(OR. en)

11146/23

ECOFIN 671
UEM 205
SOC 497
EMPL 348
COMPET 692
ENV 771
EDUC 284
RECH 316
ENER 407
JAI 917
GENDER 148
ANTIDISCRIM 142
JEUN 186
SAN 423

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	9841/1/23 REV 1
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 616 final
Teema:	NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Luksemburgi 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Luksemburgi 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta

---

Delegatsioonidele edastatakse eespool nimetatud nõukogu soovitusel eelnõu, mis põhineb komisjoni soovitusel COM(2023) 616 final ning mida on arutanud nõukogu ja Euroopa Ülemkogu.

NÕUKOGU SOOVITUS,

...

milles käsitletakse Luksemburgi 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Luksemburgi 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arves nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,² eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

---

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,³ millega loodi taaste- ja vastupidavusrahadu (edaspidi „rahastu“). Rahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas Euroopa poolaasta prioriteetidega aitab rahastu kaasa majanduslikule ja kaasavale taastumisele ning kestlike ja majanduskasvu soodustavate reformide ja investeeringute tegemisele, eelkõige rohe- ja digipööret edendavate reformide ja investeeringute tegemisele, et muuta liikmesriikide majandus vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust liidus ja toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist. 30. juunil 2022 ajakohastati vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikele 2 rahastust igale liikmesriigile eraldatavat maksimaalset rahalist toetust.

---

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (2) 22. novembril 2022 võttis komisjon vastu 2023. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2023) algust. 23. märtsil 2023 kiitis Euroopa Ülemkogu heaks 2023. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi prioriteedid, mis on koondunud konkurentsivõimelise kestlikkuse nelja mõõtme ümber.
22. novembril 2022 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka 2023. aasta häiremehhanismi aruande, milles nimetati Luksemburgi ühe liikmesriigina, kus võib esineda tasakaalustamatus või kus võib esineda oht selle tekkimiseks ja kelle olukorda oleks vaja põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka arvamuse Luksemburgi 2023. aasta eelarvekava kohta. Komisjon võttis vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta ning ettepaneku 2023. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist. Nõukogu võttis 16. mail 2023 vastu euroala majanduspoliitikat käsitleva soovitusel⁴ (edaspidi „2023. aasta euroala käsitlev soovitus“) ja 13. märtsil 2023 ühise tööhõivearuande.
- (3) Kuigi liidu riikide majandus on olnud märkimisväärselt vastupidav, avaldab geopoliitiline kontekst jätkuvalt negatiivset mõju. Kuna liit toetab kindlalt Ukrainat, keskendutakse liidu majandus- ja sotsiaalpoliitika tegevuskavas sellele, et vähendada lühiajalises perspektiivis energiašokkide negatiivset mõju nii haavatavatele leibkondadele kui ka ettevõtetele ning jätkata jõupingutusi, et viia ellu rohe- ja digipööre, toetada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu, tagada makromajanduslik stabiilsus ja suurendada vastupidavust keskpikas perspektiivis. Samuti keskendutakse selles jõuliselt liidu konkurentsivõime ja tootlikkuse suurendamisele.

---

⁴ Nõukogu 16. mai 2023. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C 180, 23.5.2023, lk 1).

- (4) 1. veebruaril 2023 avaldas komisjon teatise „Rohelise kokkuleppe tööstuskava kliimaneutraalsuse ajastuks“ (edaspidi „roheline kokkuleppe tööstuskava“). Rohelise kokkuleppe tööstuskava eesmärk on edendada liidu nullnetotööstuse konkurentsivõimet ja toetada kiiret üleminekut kliimaneutraalsusele. See täiendab Euroopa roheline kokkuleppe ja kava „REPowerEU“ raames tehtavaid jõupingutusi. Sellega tahetakse samuti luua keskkond, mis aitaks paremini suurendada liidu tootmisvõimsust nullnetotehnoloogia ja toodete osas, mida on vaja liidu ambitsioonikate kliimaeesmärkide saavutamiseks, samuti tagada juurdepääs asjakohastele kriitilise tähtsusega toorainetele, sealhulgas mitmekesistades hankimist, kasutades parimal viisil liikmesriikide maavarasid ja maksimeerides toorainete ringlussevõttu. Rohelise kokkuleppe tööstuskava põhineb neljal sambal: prognoositav ja lihtsam õigusraamistik, kiirem juurdepääs rahastusele, oskuste edendamine ning avatud kaubandus tarneahelate vastupidavuse tagamiseks. Komisjon avaldas 16. märtsil 2023 ka teatise „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“, milles on esitatud üheksa üksteist tugevdavat tegurit koos eesmärgiga luua majanduskasvu soodustav õigusraamistik. Teatistes seatakse poliitilised prioriteedid, mille eesmärk on aktiivselt tagada struktuursed parandused, sihipärased investeeringud ja reguleerivad meetmed liidu ja selle liikmesriikide pikaajalise konkurentsivõime edendamiseks. Allpool esitatud soovitused aitavad neid prioriteete ellu viia.
- (5) 2023. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta areng kooskõlas rahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavades käsitletakse kõiki viimastel aastatel esitatud asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi või märkimisväärset osa neist. 2019., 2020. ja 2022. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mis on läbi vaadatud või mida on ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21.

- (6) 27. veebruaril 2023 vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/435⁵ (edaspidi „REPowerEU määrus“) eesmärk on kaotada kiiresti järkjärguliselt liidu sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitab tugevdada energiajulgeolekut ja mitmekesisitada liidu energiavarustust ning suurendada samal ajal taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. REPowerEU määrus võimaldab liikmesriikidel lisada oma riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke. Samuti aitavad kõnealused reformid ja investeeringud suurendada liidu nullnetotööstuse konkurentsivõimet, nagu on kirjeldatud roheline kokkuleppe tööstuskavas, ja käsitleda energiaalaseid riigipõhiseid soovitusi, mis esitati liikmesriikidele 2022. aastal ja esitatakse neile asjakohasel juhul ka 2023. aastal. REPowerEU määrusega kehtestatakse uus tagastamatu rahalise toetuse kategooria, mille kaudu saavad liikmesriigid rahastada taaste- ja vastupidavuskavade raames uusi energiaga seotud reforme ja investeeringuid.

---

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1).

- (7) 8. märtsil 2023 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse eelarvepoliitika suunised 2024. aastaks (edaspidi „8. märtsi 2023. aasta teatis“). Selle eesmärk on toetada liikmesriike stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamisel ning seeläbi tugevdada poliitika koordineerimist. Komisjon tuletas meelde, et stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamine lõpetatakse 2023. aasta lõpus. Komisjon kutsus üles kohaldama 2023.–2024. aastal eelarvepoliitikat, mis tagab võla jätkusuutlikkuse keskpikas perspektiivis ja suurendab kestlikul viisil potentsiaalset majanduskasvu, ning kutsus liikmesriike üles määrama oma 2023. aasta stabiilsus- ja lähenemisprogrammides kindlaks, kuidas eelarvekavadega tagatakse keskpikas perspektiivis eelarvepuudujäägi aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse 3 % sisemajanduse koguproduktist (edaspidi „SKP“) järgimine ning võla usutav ja pidev vähendamine või selle hoidmine usaldusväärsel tasemel. Komisjon kutsus samuti liikmesriike üles kaotama järk-järgult riiklikud eelarvemeetmed, mis on kehtestatud leibkondade ja ettevõtete kaitsmiseks energiahinnašoki eest, ja alustama kõige vähem suunatud meetmetest. Komisjon märkis, et kui uue energiahinnasurve tõttu on vaja toetusmeetmeid pikendada, peaksid liikmesriikide sellised meetmed olema paremini suunatud haavatavatele leibkondadele ja ettevõtetele. Komisjon teatas, et eelarvesoovitused tuleks kvantifitseerida ja diferentseerida. Lisaks, nagu on kavandatud komisjoni 9. novembri 2022. aasta teatises ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniste kohta, sõnastatakse eelarvesoovitused esmaste netokulude põhjal. Komisjon soovitas, et kõik liikmesriigid jätkavad riiklikult rahastatavaid investeeringuid ning tagavad rahastu ning muude liidu vahendite tõhusa kasutamise, eelkõige seoses rohe- ja digipöördega ning vastupidavuseesmärkidega. Komisjon märkis, et teeb nõukogule ettepaneku, et kehtivate õigusnormide kohased ülemäärased eelarvepuudujäägi menetlused algatatakse 2024. aasta kevadel 2023. aasta andmete põhjal.

- (8) 26. aprillil 2023 esitas komisjon seadusandlikud ettepanekud liidu majanduse juhtimise eeskirjade põhjalikuks reformimiseks. Ettepanekute põhieesmärk on parandada valitsemissektori võla jätkusuutlikkust ning edendada reformide ja investeringute kaudu kõigis liikmesriikides kestlikku ja kaasavat majanduskasvu. Komisjon soovib ettepanekutega suurendada riikide isevastutust, lihtsustada raamistikku ja keskenduda enam keskpikale perioodile, millega kaasneb tõhus ja ühtsem täitmise tagamine. ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniseid käsitlevate nõukogu 14. märtsi 2023. aasta järelduste kohaselt on eesmärk viia seadusandlik töö lõpule 2023. aastal.
- (9) 21. aprillil 2021 esitas Luksemburg vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas sätestatud hindamissuunistega. 13. juulil 2021 võttis nõukogu vastu rakendusotsuse, millega kiidetakse heaks Luksemburgi taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang⁶. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsuse vastuvõtmisest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Luksemburg on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjaomased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

---

⁶ ST 10155/21 INIT; ST 10155/21 ADD 1.

- (10) 28. aprillil 2023 esitas Luksemburg oma 2023. aasta riikliku reformikava ja 27. aprillil 2023 oma 2023. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 4 lõikega 1. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid koos. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2023. aasta riiklik reformikava ka Luksemburgi kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.
- (11) 24. mail 2023 avaldas komisjon Luksemburgi kohta 2023. aasta riigiaruande. Selles hinnati Luksemburgi edusamme nõukogu poolt aastatel 2019–2022 vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovitude järgimisel ning tehti kokkuvõtte sellest, kuidas Luksemburg on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Kõnealuse analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega. Samuti hinnati Luksemburgi edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(12) Komisjon tegi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Luksemburgi kohta põhjaliku analüüsi ja avaldas selle tulemused 24. mail 2023. Komisjon jõudis järeldusele, et Luksemburgis ei esine makromajanduslikku tasakaalustamatust. Ennekõike suurenesid hiljuti kõrgete eluasemehindade ja leibkondade suure laenukoormaga seotud haavatavused, kuid üldiselt tunduvad need olevat seni kontrolli all ja peaksid eelduste kohaselt keskpikas perspektiivis vähenema. Elanikkonna jõuline kasv koos suurenenud hüpoteeklaenudega, mida stimuleerib eelarvetoetus, on kasvatanud nõudlust eluasemete järele, samas kui pakkumist on piiranud ehitamiseks sobiliku maa vähesus ja maatükkide kokkuost. Üha suurenev lõhe eluasemete pakkumise ja nõudluse vahel on tinginud eluasemehindade olulise hinnatõusu, suurendades eluasemete ülehindamise riski ja vähendades taskukohasust. 2022. aasta lõpus toimus eluasemehindade selge langus ja eluasemetega seotud tehingute arv vähenes järsult, kuna intressimäärade tõus on turusuundumusi muutnud. Teisalt ei oodata eluasemehindade järsku langust, kuna sissetulekud püsivad heal tasemel ja pakkumise vähesus eelduste kohaselt jätkub. Leibkondade võlakoormuse osakaal netotulust on väga kõrge ja on üha kasvanud, samas kui laenamine 2022. aasta lõpus mõnevõrra vähenes. Samuti on leibkondadel märkimisväärsed finantsvarad, võlgu on kõige rohkem kõige suurema sissetulekuga ja jõukamatel leibkondadel ning pangandussektor on tugev, mis vähendab üldkokkuvõttes makromajanduslikke finantsriske. Täiendavad poliitilised jõupingutused, nagu hiljuti väljatöötatud meetmete (sealhulgas perioodilised maksud ehituskruuntide hulga suurendamiseks) vastuvõtmise ja rakendamise kiirendamine ja prioriseerimine, ning käimasolev maakasutuse planeerimise reform võiksid aidata suurendada eluasemete, sealhulgas kõige enam abi vajavatele inimestele taskukohaste eluasemete ja sotsiaaleluruumide pakkumist. Samuti saaks parandada üürituru tõhusust. Kui alandada lisaks sellele hüpoteeklaenude intresside maksustatavast tulust mahaarvatavuse määra, mida hiljuti märkimisväärselt tõsteti, vähendaks see maksusoodustusi eluasemehindu kõrgel hoidvaks laenuvõtmiseks.

- (13) Eurostati kinnitatud andmete kohaselt vähenes Luksemburgi valitsemissektori eelarveülejääk 0,7 %-lt SKPst 2021. aastal 0,2 %-le SKPst 2022. aastal, samas kui valitsemissektori võlg veidi suurenes, jõudes 24,5 %-lt SKPst 2021. aasta lõpus 24,6 %-le SKPst 2022. aasta lõpus.
- (14) Valitsemissektori eelarvepositsiooni on mõjutanud eelarvepoliitilised meetmed, mis on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. 2022. aastal hõlmasid sellised tulused vähendavad eelarvepoliitilised meetmed bensiini, diislikütuse ja kütteõli maksuvähendust, et alandada nimetatud toodete hindu tarbijale 7,5 senti liitrit, samas kui sellised kulused suurendavad eelarvepoliitilised meetmete hõlmasid energiaga seotud maksuvähenduse⁷ kehtestamist, abi tõusvatest energiahindadest mõjutatud ettevõtetele ja gaasi hinnatõusu piiramist. Komisjoni hinnangul oli kõnealuste meetmete eelarveline netokulu 2022. aastal 0,5 % SKPst. Valitsemissektori eelarvepositsiooni on mõjutanud ka Ukraina põgenike ajutise kaitsega seotud eelarvekulud, mis olid 2022. aastal hinnanguliselt 0,1 % SKPst. Samal ajal vähenesid COVID-19 kriisiga seotud ajutiste erakorraliste meetmete hinnangulised kulud 1,0 %-lt SKPst 2021. aastal 0,2 %-le SKPst 2022. aastal.
- (15) 18. juunil 2021 soovitas nõukogu Luksemburgil⁸ järgida 2022. aastal toetavat eelarvepoliitikat, sealhulgas rahastust saadava impulsi toel, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud.

---

⁷ Tasumisele kuuluvad maksuvähendused võivad maksukohustust ületada ja mõjutada nii mittemaksumaksjaid kui ka maksumaksjaid; seega liigitatakse need rahvamajanduse arvepidamises kuludeks (ESA 2010, punktid 20.167 ja 20.168).

⁸ Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus, milles esitatakse nõukogu arvamus Luksemburgi 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 304, 29.7.2021, lk 73).

- (16) Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitika⁹ 2022. aastal toetav (–0,9 % SKPst), nagu nõukogu soovitas. Nagu nõukogu soovitas, jätkas Luksemburg majanduse taastamise toetamist rahastust rahastatavate investeeringutega. Rahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatud kulude maht oli 2022. aastal 0,1 % SKPst (2021. aastal 0,1 % SKPst). Riiklikult rahastatavad investeeringud andsid eelarvepoliitikasse neutraalse panuse¹⁰. Seega säilitas Luksemburg riiklikult rahastatavad investeeringud, nagu nõukogu soovitas. Samal ajal andis riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 1,3 protsendipunkti. See märkimisväärne ekspansiivne panus hõlmas energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks võetud meetmete täiendavat mõju (täiendav eelarveline netokulu 0,5 % SKPst) ning Ukrainast põgenenud isikutele ajutise kaitse pakkumise kulusid (0,1 % SKPst). Samas andsid oma panuse esmaste jooksvate netokulude kasvu ka subsiidiumid, muud jooksvad kulud ja vahetarbimine (0,3 % SKPst). Seega ei hoidnud Luksemburg riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasvu piisavalt kontrolli all. Riiklikult rahastatavate jooksvate kulude märkimisväärne ekspansiivne panus tulenes ainult osaliselt energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõjuga tegelemise meetmetest ning Ukrainast põgenenud isikutele ajutise kaitse pakkumise kuludest.

---

⁹ Eelarvepoliitikat mõõdetakse esmaste kulude (ilma kaalutusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutusena keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu suhtes, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse rahastu tagastamatute toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid. Üksikasjalikum teave on esitatud eelarvestatistikatabelite tekstikastis 1.

¹⁰ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud andsid pärssiva panuse 0,4 protsendipunkti SKPst, tulenevalt punkti „Muud kapitalisiirded“ vähenemisest, peamiselt seoses COVID-19 pandeemia kontekstis ettevõtetele makstud toetuste ja taasteabi järkjärgulise kaotamisega (äriühingute taaste- ja solidaarsusfond).

- (17) 2023. aasta stabiilsusprogrammi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2023. aastal ja pärast seda soodsam kui komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis märgitud. Valitsuse prognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2023. aastal 2,4 % ja 2024. aastal 3,8 %. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv sellega võrreldes väiksem – 2023. aastal 1,6 % ja 2024. aastal 2,4 % –, peamiselt tulenevalt väiksemast panusest, mille annab majanduskasvu 2023. aastal netoeksport ja 2024. aastal sisenõudlus¹¹.
- (18) Valitsus prognoosib oma 2023. aasta stabiilsusprogrammis, et valitsemissektori eelarvepositsioon halveneb ja tulemuseks on 2023. aastal puudujääk 1,5 % SKPst. 2023. aastal toimuv halvenemine kajastab peamiselt täiendavaid meetmeid leibkondade ja ettevõtete toetuseks seoses kõrgete energiahindade ja kiire inflatsiooniga. 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse suurenema 24,6 %-lt SKPst 2022. aasta lõpus 26,1 %-le SKPst 2023. aasta lõpus. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aastal 1,7 % SKPst. See on pisut rohkem kui 2023. aasta stabiilsusprogrammis kavandatud puudujääk, peamiselt tulenevalt komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohasest mõnevõrra väiksemast maksutulust. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse 2023. aasta lõpus veidi madalam (25,9 %). Erinevus tuleneb suuremast SKP nominaalkasvust 2023. aastal, vastavalt komisjoni 2023. aasta kevadprognoosile.

---

¹¹ Nominaalse SKP puhul on pilt veidi teine: 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks SKP nominaalkasv olema 2023. aastal 4,7 % ja 2024. aastal 6,0 %, samas kui komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis nähakse 2023. aastaks ette kõrgemat (7,1 %) ja 2024. aastaks võrreldavat (5,9 %) määra.

- (19) 2023. aastal peaksid valitsemissektori eelarvepositsiooni jätkuvalt mõjutama meetmed, mida on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. Need hõlmavad 2022. aastast pikendatud meetmeid, ennekõike gaasi hinnatõusu piiramist leibkondade energiakulude ja võrgutasude subsideerimisega, elektrihindade stabiliseerimist leibkondadele antavate toetustega ja meetmeid ettevõtete toetamiseks, ning uusi meetmeid. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on toetusmeetmete eelarveline netokulu 2023. aastal 1,1 % SKPst¹². Mõned 2023. aasta meetmed on suunatud kõige haavatavamatele leibkondadele ja ettevõtetele, samal ajal aga ei säilita enamik meetmeid hinnasignaali energianõudluse vähendamiseks ja energiatõhususe suurendamiseks. Seepärast moodustavad suunatud toetusmeetmed, mida võetakse arvesse nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitusel¹³ järgimise hindamisel, komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt 2023. aastal 0,6 % SKPst (võrreldes 0,4 %ga SKPst 2022. aastal).
- (20) Oma 12. juuli 2022 soovitusel soovitas nõukogu Luksemburgil võtta meetmeid, tagamaks 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv on kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga,¹⁴ võttes arvesse jätkuvat ajutist ja sihipärast toetust leibkondadele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Luksemburg peaks olema valmis kohandama jooksvaid kulusi vastavalt muutuvale olukorrale. Samuti soovitati Luksemburgil suurendada avaliku sektori investeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades rahastut ja muid liidu vahendeid.

---

¹² See näitaja kajastab nende meetmete aastaste eelarvekulude taset, sealhulgas jooksvaid tulusid ja kulusid ning asjakohasel juhul kapitalikulumeetmeid.

¹³ Nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitus, milles käsitletakse Luksemburgi 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Luksemburgi 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 334, 1.9.2022, lk 128).

¹⁴ Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on Luksemburgi keskpika perioodi (kümne aasta keskmine) nominaalne potentsiaalne SKP kasv, mida kasutatakse eelarvepoliitika mõõtmiseks, hinnanguliselt 7,8 %.

(21) Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on eelarvepoliitika 2023. aastal kiire inflatsiooni tingimustes ekspansiivne (–1,5 % SKPst). See järgneb 2022. aasta ekspansiivsele eelarvepoliitikale (–0,9 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma kaalutusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) peaks andma 2023. aastal eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 1,3 protsendipunkti SKPst. See hõlmab energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamatele leibkondadele ja ettevõtetele suunatud toetusmeetmete kulude suurenemist 0,3 % SKPst. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate netokulude ekspansiivne panus on seega ainult osaliselt tingitud suunatud toetusest leibkondadele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude ekspansiivne kasv (ilma kaalutusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) tuleneb lisaks muudele teguritele rahalistest sotsiaaltoetustest, mittesihipäraste energiameetmetega seotud subsiidiumidest, avaliku sektori palkade püsivast suurendamisest, ühekordsest panusest liidu eelarvesse ja käibemaksumäärade alandamisest. Kokkuvõttes ei ole riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude prognoositud kasv nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitusel koosõlas. Rahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatavate kulude maht on prognoosi kohaselt 2023. aastal 0,2 % SKPst, samas kui riiklikult rahastatavad investeeringud annavad prognoosi kohaselt eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 0,1 protsendipunkti. Seega kavatseb Luksemburg rahastada täiendavaid investeeringuid rahastust ja muudest liidu vahenditest ning säilitab prognoosi kohaselt riiklikult rahastatavad investeeringud¹⁵. Luksemburg kavatseb rahastada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, nagu ühistranspordi elektrifitseerimine, trammi- ja raudteevõrgu laiendamine, kliima- ja energiafond päikesepaneelide ostu toetamiseks, avalike teenuste digitaliseerimine ja digitaalse kommunikatsiooni turve (kvantitehnoloogia), mida rahastatakse osaliselt rahastust ja muudest liidu vahenditest.

---

¹⁵ Muude riiklikult rahastatavate kapitalikulude panus SKPsse peaks olema neutraalne.

- (22) 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk 2024. aastal suurenema 1,7 %-le SKPst. 2024. aastal toimuv suurenemine kajastab peamiselt toetusmeetmete pikendamist kiire inflatsiooni mõju vähendamiseks leibkondade ja ettevõtete sissetulekule. Vastavalt 2023. aasta stabiilsusprogrammile prognoositakse, et valitsemissektori võla suhe SKPsse suureneb 2024. aasta lõpuks 27,5 %ni. Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal hinnatakse komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk moodustab 2024. aastal 1,5 % SKPst. See on pisut vähem kui 2023. aasta stabiilsusprogrammis kavandatud puudujääk, peamiselt seetõttu, et hüvitised töötajatele ja sotsiaalsed siirded suurenevad komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt vähem. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse 2024. aasta lõpus madalam (27,0 %).
- (23) 2023. aasta stabiilsusprogrammis nähakse ette, et energiatoetusmeetmeid pikendatakse 2024. aasta lõpuni. Komisjoni praegusel hinnangul on energiatoetusmeetmete netokulu 2024. aastal 0,5 % SKPst,¹⁶ võrreldes 1,1 %ga SKPst 2023. aastal. Need hinnangud sõltuvad eeldusest, et energiahinnad ei tõuse uuesti. Energiantoetusmeetmed, mis peaksid praeguste kavade kohaselt 2024. aastal kehtima jääma, ei näi olevat suunatud haavatavatele leibkondadele või ettevõtetele. Suurem osa neist ei säilita täielikult hinnasignaali energianõudluse vähendamiseks ja energiatõhususe suurendamiseks.

---

¹⁶ Komisjoni määratluse kohaselt hõlmavad energiantoetusmeetmed ainult eelarvepoliitilisi meetmeid, mis mõjutavad otseselt energiahindu või kujutavad enesest ajutist sissetulekutoetust energiatarbimiseks. Inflatsiooniga seotud üldiseid toetusmeetmeid ei loeta energiameetmeteks; sellega on seletatav energiantoetusmeetmete kohta 2023. aasta stabiilsusprogrammis ja komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis esitatud erinev hinnanguline eelarvekulu.

- (24) Määrusega (EÜ) nr 1466/97 on seatud struktuurse eelarvepositsiooni iga-aastase parandamise sihtmärgiks 0,5 % SKPst,¹⁷ et liikuda keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas. Võttes arvesse riigi rahanduse jätkusuutlikkuse kaalutlusi, oleks komisjoni hinnangul asjakohane parandada struktuurset eelarvepositsiooni 2024. aastal vähemalt 0,3 % SKPst. Sellise paranemise tagamiseks ning kooskõlas komisjoni metoodikaga ei tohiks riiklikult rahastatavate esmaste netokulude¹⁸ kasv 2024. aastal ületada 4,8 %, nagu on kajastatud käesolevas soovitusel. Samal ajal tuleks ülejäänud energiatoetusmeetmed (komisjoni praeguse hinnangu kohaselt 1,1 % SKPst 2023. aastal) sõltuvalt energiaturu suundumustest 2023. aastal järk-järgult kaotada, alustades kõige vähem suunatud meetmetest, ning sellest tulenevat kokkuhoidu tuleks kasutada valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Komisjoni hinnangute kohaselt oleks selle tulemuseks esmaste netokulude kasv alla 2024. aastaks soovitud maksimaalse kasvumäära. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt ei ole riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate netokulude kasv 2023. aastal siiski kooskõlas nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitusel. Kui see leiab kinnitust, oleks 2024. aastal asjakohane esmaste netokulude väiksem kasv.
- (25) Eeldades, et poliitikat ei muudeta, prognoositakse komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis, et riiklikult rahastatavad esmased netokulud kasvavad 2024. aastal 2,9 %, mis on soovitud kasvumäärast vähem.

---

¹⁷ Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikkel 5 nõuab ka kohandamist rohkem kui 0,5 % SKPst liikmesriikide puhul, kelle valitsemissektori võlg ületab 60 % SKPst või kelle võla jätkusuutlikkusega seotud riskid on suuremad.

¹⁸ Esmased netokulud on riiklikult rahastatavad kulud ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta ning need ei hõlma intressikuludid ega tsüklilisi töötuskuludid.

- (26) 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaksid valitsemissektori investeeringud püsima 2023. ja 2024. aastal stabiilsena (4,5 % SKPst). 2023. aasta stabiilsusprogrammis osutatakse reformidele ja investeeringutele, mille puhul eeldatakse, et need soodustavad kestlikku ja kaasavat majanduskasvu. Kõnealused reformid ja investeeringud hõlmavad investeeringuid, et soodustada energiasüsteemi ümberkujundamist ja digipöördet, mis on samuti osa taaste- ja vastupidavuskavast.
- (27) 2023. aasta stabiilsusprogrammis on esitatud keskpika perioodi eelarvekava aastani 2027. 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk järkjärgult vähenema ning jõudma 2025. aastal 1,0 %-le SKPst ja 2026. aastal 0,8 %-le SKPst, suurenedes 2027. aastal pisut ja jõudes 0,9 %-le SKPst. Valitsemissektori eelarvepuudujääk peaks seega jääma programmiperioodi jooksul alla 3 % SKPst. 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse suurenema 27,5 %-lt SKPst 2024. aasta lõpus 29,0 %-le SKPst 2027. aasta lõpus.

(28) Demograafiliste suundumuste mõju valitsemissektori kulutustele hakkab end järgmistel kümnenditel teravamalt tunda andma, kuna tulenevalt vananevast elanikkonnast ja netorände aeglustumisest kasvab pensionäride arv töötaja kohta prognooside kohaselt üha rohkem. Juhul kui poliitikat ei muudeta, seisab Luksemburg silmitsi liidu ühe suurima pensionikulude osakaalu kasvuga SKPst: prognooside kohaselt see kahekordistub ja on 2070. aastaks 18 %, see tähendab kõrgeim liidus. See tingib valitsemissektori võla märkimisväärse suurenemise, seades ohtu riigi rahanduse jätkusuutlikkuse. Taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta pensionisüsteemi pikaajalist jätkusuutlikkust. Ennekõike ei käsitleta kõnealuses kavas negatiivset mõju, mis on ennetähtaegselt pensionile jäämise kavadel ja rahalistel stiimulitel varaseks lahkumiseks tööturult, millel on oma osa vanemaealiste töötajate tööhõive madalas määras. Tegelikult pensioniea tõstmisel oleks positiivne makromajanduslik mõju ja potentsiaalselt väheneksid seeläbi pensionikulud, kuna vanemaealiste töötajate suurem määr toetaks majanduskasvu. Võitlus agressiivse maksuplaneerimise vastu liidus on hädavajalik, et i) ennetada ettevõtjate vahelise konkurentsi moonutamist; ii) tagada maksumaksjate õiglane kohtlemine ning iii) kaitsta riigi rahandust. Luksemburg on väikese avatud majandusega riik, millel on suur rahvusvaheline finantssektor – sellega on olulisel määral põhjendatav suurte finantsvoogude olemasolu. Samal ajal näitavad need vood, et riigis on palju väliskapitalil põhinevaid ettevõtteid, mis haldavad oma rahalisi vahendeid grupisiseselt. Eriti murettekitav on see, et makse ei peeta kinni ega kohaldata samaväärseid meetmeid seoses koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide liidu loetellu kandmata ja madala või nullmaksumääraga jurisdiktsioonidesse tehtavate intressi- ja litsentsitasumaksetega¹⁹. Luksemburgis asuvatest ettevõtetest kolmandate riikide jurisdiktsioonidesse tehtavaid intressi- ja litsentsitasumakseid võidakse maksustada vähe või üldse mitte, kui saaja jurisdiktsioonis nendelt tasudelt makse ei võeta või seda tehakse vähesel määral. Luksemburg on võtnud teatavaid meetmeid agressiivse maksuplaneerimise vastu. Kuid seni ei ole neist meetmetest piisanud maksusüsteemi selliste omadustega tegelemiseks, mida hargmaised ettevõtjad saavad kasutada agressiivseks maksuplaneerimiseks.

---

¹⁹ Nõukogu järeldused maksualast koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide muudetud ELi loetelu kohta (ELT C 64, 21.2.2023, lk 17).

(29) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Luksemburgi taaste- ja vastupidavuskava rakendamine käib. Luksemburg esitas 28. detsembril 2022 oma esimese maksetaotluse, mis vastab nõukogu rakendusotsuse 26 eesmärgile ja sihile ning millest tuleneb 20 miljoni euro suurune väljamakse rahastu raames. Komisjon avaldas oma esialgse positiivse hinnangu 28. aprillil 2023. Maksetaotlus on nõukogus arutamisel. Asjaomaste eesmärkide ja sihtide hulgas on jõustunud reform „Eluasemepakt 2.0“, mille eesmärk on suurendada kohalike omavalitsuste pakutavate taskukohaste üürieluasemete pakkumist, investeeringud avaliku sektori digiüleminekusse ja üliturvalise side väljatöötamisse, töötajate oskuste täiendamine programmi „FutureSkills“ käivitamise raames ja reform keskkonnasõbralike sõidukite hangete valdkonnas. 11. novembril 2022 esitas Luksemburg oma taaste- ja vastupidavuskava muudatuse, mille nõukogu 17. jaanuaril 2023 heaks kiitis. Luksemburg peaks eelduste kohaselt esitama REPowerEU peatüki ja on juba otsustanud kanda 128,5 miljonit eurot Brexitiga kohanemise reservist üle rahastusse selle rakendamise rahastamiseks. Uue REPowerEU peatüki kiire lisamine taaste- ja vastupidavuskavasse võimaldab rahastada täiendavaid reforme ja investeeringuid, et toetada Luksemburgi strateegilisi eesmärke energia ja rohepöörde vallas. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite ja muude asjaomaste sidusrühmade süstemaatiline ja tulemuslik kaasamine on jätkuvalt oluline taaste- ja vastupidavuskava ning üleüldise majandus- ja tööhõivepoliitika edukaks rakendamiseks, et tagada laialdane isevastutus üldise poliitilise tegevuskava eest.

- (30) Komisjon kiitis 2022. aastal heaks kõik Luksemburgi ühtekuuluvuspoliitika programmidokumendid. Ühtekuuluvuspoliitika programmide kiire rakendamine vastastikusel täiendavusel ja koostöös taaste- ja vastupidavuskavaga, sealhulgas REPowerEU peatükiga, on esmatähtis, et viia Luksemburgis ellu rohe- ja digipööre, suurendada majanduslikku ja sotsiaalset vastupidavust ning tagada tasakaalustatud territoriaalne areng.
- (31) Lisaks taaste- ja vastupidavuskavas ning ühtekuuluvuspoliitika programmides käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisab Luksemburgi ees veel mitu probleemi, eriti riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus, mis on peamiselt seotud pensionisüsteemiga, õiguslüngad, mida hargmaised ettevõtjad võivad kasutada agressiivseks maksuplaneerimiseks, kõrgete eluasemehindade ja leibkondade võlakooormusega seotud haavatavused, haridussüsteemi nõrkused, mis suurendavad ebavõrdsust, ning energiapoliitika ja rohepöördega seotud küsimused, nagu võimalikud takistused fossiilkütustelt muudele kütuseliikidele üleminekul ja probleemid transpordivõrguga.

(32) Õpilaste põhioskused ja üldised tulemused sõltuvad suuresti nende sotsiaal-majanduslikust ja keelelisest taustast. 15aastastel olevate põhiteadmiste ja -oskuste keskmine tase, mida mõõdab OECD rahvusvahelise õpilaste hindamise programm, on Luksemburgis oluliselt madalam kui liidus keskmiselt. Lõhe eelisseisundis ja ebasoodsas olukorras olevate õpilaste vahel on Luksemburgis suurem kui üheski teises liidu riigis. Haridussüsteem ei anna kõigile õpilastele vajalikke põhioskusi, et vastata riigi tööturu vajadustele. Riikliku koolisüsteemi algtasemel räägitakse letseburgi keeles, õpilased aga õpivad lugema ja kirjutama saksa keeles. Kõiki aineid, välja arvatud prantsuse keelt, õpetatakse saksa keeles. See tähendab, et riigis, kus ainult üks kolmest õpilasest räägib letseburgi keelt emakeelena, on keeleoskus väga nõutud. Nende 18–24aastaste noorte osakaal, kes lahkusid haridus- ja koolitussüsteemist keskharidust lõpetamata, kasvas 2018. aasta 6,3 %-lt 2022. aastaks 8,2 %-le. 2022. aasta septembris käivitas Luksemburg katseprojekti neljas algkoolis, kus õpilased hakkasid esmalt õppima prantsuse ja siis saksa keelt. Kui seda lähenemist laiendatakse teistele koolidele, võib see aidata parandada nende õpilaste tulemusi, kelle emakeel ei ole prantsuse keel. Samuti suurendas Luksemburg riiklike rahvusvaheliste koolide arvu: alates 2022/2023. õppeaastast käib 4 % eel- ja algkooliõpilastest sellistes koolides, kus nad saavad valida, kas õppida inglise, prantsuse või saksa keeles. Kui ühes põhikeeles õpetamise süsteemi laiendatakse rohkematele õpilastele, võiks see oluliselt parandada õpilaste võimalusi saavutada paremaid õpitulemusi.

(33) Luksemburgi energiasüsteemi iseloomustab suur sõltuvus impordist ja fossiilkütustest. Riik on suur energia netoimportija. Luksemburg sõltub peaaegu täielikult primaarenergia impordist – 2021. aastal oli selle määr 92 %. 2022. aastal oli nafta osakaal Luksemburgi energiaallikate jaotuses 69 % ja maagaasi osakaal 18 %, taastuvatest energiaallikatest aga pärines 12 %, kokku 572 MW. Luksemburg ei impordi Venemaalt naftat. Gaasi suhtes on sõltuvus Venemaast piiratud, kuna peaaegu 100 % Luksemburgis tarbitud gaasist imporditi Belgia ja Saksamaa torujuhtmete kaudu Norrast ja Madalmaadest. 2022. aasta augustist kuni 2023. aasta märtsini vähenes Luksemburgi maagaasi tarbimine võrreldes eelneva viie aasta sama perioodi keskmise gaasitarbimisega 26 %, st rohkem, kui nõukogu määruses (EL) 1369/2022²⁰ seatud vähendamiseesmärk 15 %. Luksemburg võiks jätkata jõupingutusi gaasinõudluse ajutiseks vähendamiseks kuni 31. märtsini 2024, vastavalt nõukogu määrusele (EL) 2023/706²¹.

---

²⁰ Nõukogu 5. augusti 2022. aasta määrus (EL) 2022/1369, mis käsitleb gaasinõudluse vähendamise koordineeritud meetmeid (ELT L 206, 8.8.2022, lk 1).

²¹ Nõukogu 30. märtsi 2023. aasta määrus (EL) 2023/706, millega muudetakse määrust (EL) 2022/1369 seoses gaasinõudluse vähendamise meetmete nõudluse vähendamise perioodi pikendamisega ning nende meetmete rakendamise aruandluse ja seire tõhustamisega (ELT L 93, 31.3.2023, lk 1).

(34) Ehkki nii elektri- kui ka gaasivõrgud on Luksemburgis tihedalt omavahel ühendatud, on kasvava taastuvatest allikatest saadava energia tootmise vajaduse ja nõudlusega arvestades tarvis täiendavaid investeeringuid. Luksemburg peab lahendama ebapiisava hulga eluasemete probleemi, täites samal ajal oma energia- ja kliimaeesmärgid. Samuti tuleb renoveerida olemasolev hoonefond. Elamuehitus- ja renoveerimissektor, mis moodustab 20,8 % kogu energiasäästupotentsiaal (GWh), on 2030. aastaks suuruselt teine kumulatiivse energiasäästupotentsiaali allikas. Umbes 89 % eluasemete küttesüsteemidest on fossiilkütuste põhised (kütteõli ja maagaas). Ses küsimuses mängivad kesksel rolli omavalitsused. Liiklussummikud avaldavad negatiivset mõju majandusele ja keskkonnale. Transpordisektor tarbib märkimisväärse osa naftast ja põhjustab 59 % kasvuhoonegaaside koguheitest (vastav liidu keskmine näitaja oli 2019. aastal 24 %). Ehkki Luksemburg on võtnud asjakohaseid meetmeid kestliku transpordi parandamiseks, aitaksid täiendavad sihtotstarbelisemad meetmed oluliselt vähendada sõltuvust naftast ja kasvuhoonegaaside heidet. See kajastub Luksemburgi riiklikus energia- ja kliimakavas, kus seatud eesmärgi kohaselt peavad elektrisõidukid ja pistikühendusega sõidukid moodustama 2030. aastaks 40 % sõidukipargist. Luksemburg on seadnud endale eesmärgiks muutuda 2050. aastaks kliimanetraalseks. Riik on viimastel aastatel teinud taastuvenergia vallas märkimisväärsed edusamme, ent selle energia osakaal on liikmesriikide arvestuses endiselt üks väiksemaid. Selleks et saavutada oma 2030. aasta energiaeesmärgid – saada 25 % energiast taastuvatest allikatest ja vähendada energia lõpptarbimist võrreldes 2007. aastaga 40 % kuni 44 % – peab Luksemburg suurendama jõupingutusi kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks ning taastuvenergia osakaalu ja energiatõhususe suurendamiseks.

- (35) Tööjõu ja oskuste nappus rohepöörde jaoks olulistest sektorites ja kutsealadel, sealhulgas nullnetotehnoloogiate tootmine, kasutuselevõtt ja hooldamine, tekitab probleeme üleminekul nullnetomajandusele. Kvaliteetsed haridus- ja koolitussüsteemid, mis vastavad tööturu muutuvatele vajadustele, ning sihipärased täiend- ja ümberõppe meetmed on esmatähtsad, et vähendada oskuste nappust ning edendada töötajate kaasamist ja tööjõu ümberpaigutamist. Kasutamata tööjõupakkumise rakendamiseks peavad need meetmed olema kättesaadavad, eelkõige rohepöördest enim mõjutatud üksikisikutele ning sektorites. Kuigi Luksemburg on suurendanud jõupingutusi hääbuvate ja muutuvate sektorite töötajate oskuste suurendamiseks ja ümberõppeks, püsib tööjõunappus teatud ametite puhul, sealhulgas poliitika- ja strateegiajuhid. Kõnealune tööjõunappus võib viia rohepöörde ja REPowerEU rakendamise seisukohast potentsiaalse kitsaskoha tekkimiseni.
- (36) Võttes arvesse komisjoni hinnangut, on nõukogu 2023. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus²² kajastub esitatud soovitusel 1.

---

²² Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

(37) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et i) tagada võla jätkusuutlikkus ja hoiduda 2023. aastal kogunõudluse laiapõhjalisest toetamisest, suunata paremini kõrgete energiahindade mõju leevendamiseks võetavaid eelarvemeetmeid ning kaaluda asjakohaseid viise toetuse lõpetamiseks, kui energiahinnasurve väheneb; ii) säilitada avaliku sektori investeeringute kõrge tase ja edendada erainvesteeringuid, et toetada rohe- ja digipööret; iii) toetada palgasuundumusi, mis leevendavad ostujõu vähenemist, piirates samal ajal teisest mõju inflatsioonile, tõhustada veelgi aktiivset tööturupoliitikat ja leevendada oskuste nappust; iv) parandada ettevõtluskeskkonda ja tagada, et ettevõtetele antav energiatoetus on kulutõhus, ajutine, suunatud elujõulistele ettevõtetele ja säilitab stiimulid rohepöördeks, ning v) säilitada makromajanduslik finantsstabiilsus ja jälgida riske, jätkates samal ajal tööd pangandusliidu väljakujundamiseks. Luksemburgi puhul aitavad soovitused 1, 2 ja 4 rakendada esimest, teist, kolmandat, neljandat ja viiendat soovitust, mis on sätestatud 2023. aasta euroala käsitlevas soovituses,

SOOVITAB Luksemburgil võtta 2023. ja 2024. aastal järgmisi meetmeid.

1. Võimalikult kiiresti 2023. ja 2024. aastal kaotada kehtivad erakorralised energiatoetusmeetmed ja kasutada sellest tulenevat kokkuhoidu valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Kui energiahindade uue tõusu tõttu on vaja uusi või jätkuvaid toetusmeetmeid, tagada, et sellised toetusmeetmed on suunatud haavatavate leibkondade ja ettevõtete kaitsmisele, on eelarve seisukohast vastuvõetava maksumusega ning säilitavad stiimulid energiasäästuks.

Tagada konservatiivne eelarvepoliitika, eelkõige piirates riiklikult rahastatavate esmaste netokulude nominaalset kasvu 2024. aastal kuni 4,8 %ni²³.

Säilitada riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud ning tagada rahastust antavate toetuste ja muude liidu vahendite tulemuslik kasutuselevõtt, eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks.

Jätkata pärast 2024. aastat keskpika perioodi eelarvestrateegia rakendamist, mis hõlmab järkjärgulist ja kestlikku konsolideerimist koos investeeringute ja reformidega, mis soodustavad hoogsamat kestlikku majanduskasvu, et saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon.

Vähendada eluasemeturuga seotud riske, eriti vähendades hüpoteeklaenude intresside maksustatavast tulust mahaarvatavuse määra ja võttes meetmeid ehituskruuntide hulga suurendamiseks. Tegeleda pensionisüsteemi pikaajalise jätkusuutlikkuse küsimusega, eelkõige piirates ennetähtaegselt pensionile jäämise võimalusi ja tõstes vanemaaliste töötajate tööhõive määra. Võtta rohkem meetmeid, et võidelda tõhusalt agressiivse maksuplaneerimisega, ennekõike tagades null-/madala maksumääraga jurisdiktsioonidesse tehtavate intressi- ja litsentsitasumaksete piisav maksustamine.

---

²³ See vastab hinnangute kohaselt 2024. aastal struktuurse eelarvepositsiooni iga-aastasele parandamisele vähemalt 0,3 % SKPst, nagu on kirjeldatud põhjenduses 24.

2. Jätkata oma muudetud taaste- ja vastupidavuskava järjepidevat rakendamist ja viia kiiresti lõpule REPowerEU peatüki koostamine, et alustada kiiresti selle rakendamist. Jätkata ühtekuuluvuspoliitika programmide kiiret rakendamist täielikus vastastikus vastastikus täiendavuses ja koostöös taaste- ja vastupidavuskavaga.
3. Parandada koolihariduse süsteemi tulemuslikkust ja soodustada võrdseid võimalusi kõigile õpilastele, eriti kohandades õpetamist vastavalt ebasoodsas olukorras olevate ja mitmesuguse keelelise taustaga õpilaste vajadustele.
4. Vähendada sõltuvust fossiilkütustest, kiirendades taastuvenergia kasutuselevõttu, suurendades elektrienergia ülekandevõimsust, lihtsustades loamenetlusi ja investeerides energiatõhususse nii elamusektoris kui ka muudes sektorites. Aidata omavalitsustel välja töötada üksikasjalikud kohalikud kavad taastuvenergia, sealhulgas tuuleenergia ja fotogalvaanika kasutuselevõtu ning kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemide kohta. Soodustada veelgi transpordi elektrifitseerimist ning investeerida ühistranspordivõrkudesse ja -taristusse. Suurendada poliitilisi jõupingutusi rohepöördeks vajalike oskuste ja pädevuste pakkumiseks ja omandamiseks.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*
